PASSENDE BEOORDELING VOOR DE INTERGEMEENTELIJKE STRUCTUURVISIE MAASPLASSEN 2030

PROVINCIE LIMBURG
GEMEENTE ECHT-SUSTEREN
GEMEENTE MAASGOUW
GEMEENTE LEUDAL
GEMEENTE ROERMOND
GEMEENTE BEESEL

6 december 2013
077030919:A - Definitief
B01055.000682.0100

ARCADIS

Inhoud

1 Inleiding ... 3
1.1 Aanleiding ... 3
1.1.1 Het plan voor de Maasplassen ... 3
1.1.2 Passende Beoordeling ten behoeve van de IG-SV Maasplassen ... 5
1.1.3 Doel van de Passende Beoordeling ... 7
1.2 Leeswijzer ... 7

2 Mogelijke effecten ... 9
2.1 Mogelijke effecten als gevolg van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen ... 9
2.2 Ruimtebeslag ... 9
2.3 Versnippering ... 11
2.4 Directe aantasting ... 12
2.5 Verstoring (geluid en licht) ... 12
2.6 Verdroging ... 12
2.7 Vermesting en verzuring ... 12

3 Beoordelingskader ... 15
3.1 Inleiding ... 15
3.2 Juridisch kader ... 15
3.3 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden ... 17
3.3.1 Natura 2000-gebied Roerdal ... 17
3.3.2 Natura 2000-gebied Swalmdal ... 18
3.3.3 Natura 2000-gebied Leudal ... 19
3.3.4 Natura 2000-gebied Grensmaas ... 20
3.3.5 Natura 2000-gebied Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek ... 21

4 Effectbeoordeling ... 23
4.1 Inleiding ... 23
4.2 Stikstofgevoeligheid aanwezige natuurwaarden ... 23
4.3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling ... 24
4.4 Verwachte verandering van de stikstofdepositie ... 28
4.5 Cumulatieve effecten ... 29

5 Toetsing ... 31

Bijlage 1 Wettelijk kader ... 33

Bijlage 2 Achtergrondinformatie stikstofdepositie ... 39

Bijlage 3 Literatuurlijst ... 43

Colofon ... 45

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

1.1.1 HET PLAN VOOR DE MAASPLASSEN

De Maasplassen vormen een gebied dat over een breedte van gemiddeld 10 km ligt over en langs de Limburgse Maas, tussen Echt in het zuiden en Reuver in het noorden (zie Afbeelding 1).
De ontstaansgeschiedenis van de Maasplassen dateert van 40 jaar geleden, toen werd begonnen met grindwinning en baggeren. Door de versterkte focus op veiligheid bij hoogwaterafvoeren van de Maas na de hoogwaters van 1993 en 1995 (Beleidslijn ruimte voor de rivier, 1997) is de ontwikkeling van het Maasplassengebied op het vlak van onder meer toerisme, recreatie, wonen en bedrijvigheid in de afgelopen 15 jaar in een impasse geraakt. Er was, op wat kleine uitbreidingen van bestaande bebouwing na, nauwelijks nog iets mogelijk.

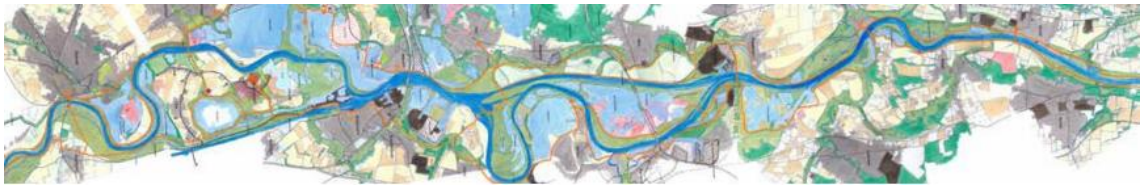

Afbeelding 1 Globale duiding plangebied Maasplassen (geheel links ligt Echt, geheel rechts ligt Reuver)

In 2011 hebben een aantal Midden-Limburgse gemeenten, GOML (Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg) en de provincie Limburg als antwoord daarop het Masterplan Maasplassen vastgesteld. Hierin is op duurzame wijze aandacht geschonken aan het optimaal benutten van het economisch potentieel van de Maasplassen. Het gaat daarbij om de gewenste ontwikkelingen met betrekking tot leisure / (water)sport, bedrijvigheid en wonen, binnen het binnen het casco van maatregelen op het gebied van hoogwaterbescherming en behoud en ontwikkeling van natuur en landschap. Hoogwaterbescherming in combinatie met natuur- en landschapsontwikkeling vormen daarbij het raamwerk voor de overige ontwikkelingen.

Om de ingrepen en projecten die uit het masterplan voortvloeien daadwerkelijk te kunnen uitvoeren en ongewenste ontwikkelingen te kunnen tegengaan, is een planologische verankering van de in het masterplan vervatte visie noodzakelijk. Daarbij is gekozen voor de vorm van een intergemeentelijke structuurvisie (afgekort IG-SV). Deze zal worden vastgesteld door de gemeenteraden van – van zuid naar noord – Echt-Susteren, Maasgouw, Leudal, Roermond en Beesel.

Het plangebied voor de IG-SV wordt in principe gevormd door de grens van de beleidsregels grote rivieren, de gemeentegrenzen van de gemeenten Echt-Susteren en Beesel en de landsgrens. Dit plangebied is bepaald in overleg tussen de betrokken vijf gemeenten, GOML en provincie.

Voor de gemeente Maasgouw is het plangebied aangevuld met Leerke Ven en de Boschmolenplas. Het plangebied volgt de thematische insteek van de IG-SV. Binnen het plangebied worden alleen die ontwikkelingen beschreven die vallen onder de thema's water (maatregelen hoogwaterveiligheid), natuur en landschap, recreatie en toerisme (projecten) en watergerelateerde woon- en werkfuncties (projecten). In Afbeelding 2 staat het plangebied voor de IG-SV.

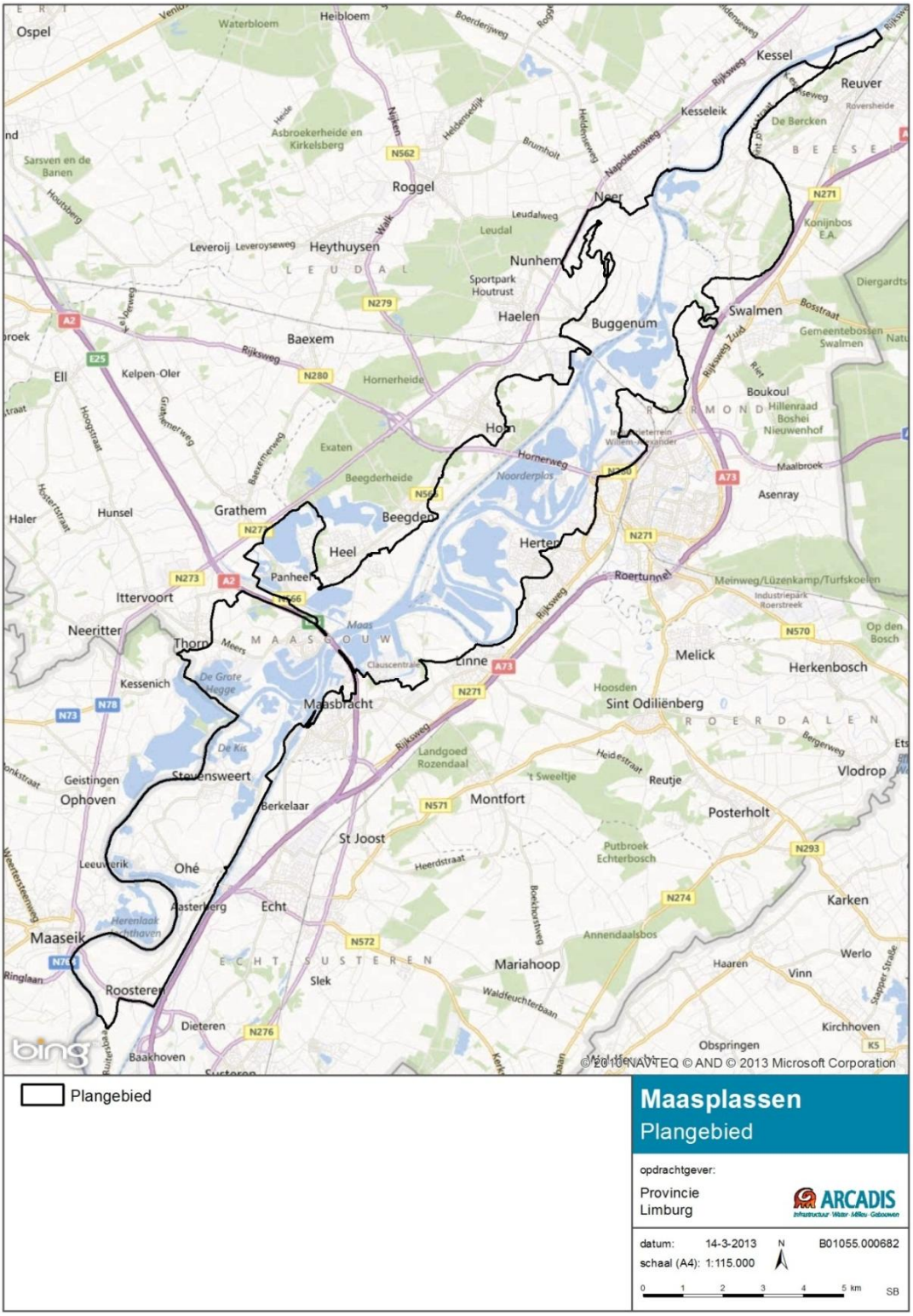

Afbeelding 2 Plangebied van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen.

1.1.2 PASSENDE BEOORDELING TEN BEHOEVE VAN DE IG-SV MAASPLASSEN

Door de ontwikkelingen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen kunnen mogelijk (significant) negatieve effecten optreden in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden (Nederland en België (zie Afbeelding 3)). Het is bekend dat de regelgeving rondom Natura 2000 (Natuurbeschermingswet 1998) een belemmering kan vormen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De ontwikkelingen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen leiden mogelijk tot ruimtebeslag op het Natura 2000-gebied Grensmaas. Ook zijn er mogelijke indirecte effecten. Als gevolg van externe werking kunnen negatieve effecten door de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen 'niet op voorhand worden uitgesloten'. Het gaat daarbij o.a. om de gevolgen van stikstofdepositie.
Met uitzondering van Natura 2000-gebied Grensmaas, bevatten de Natura 2000-gebieden in de regio habitats die zeer gevoelig zijn voor vermesting. Aangezien de achtergronddepositie nu al hoger is dan de norm[1], is elke toename mogelijk significant en daarmee een potentieel knelpunt.

Om hier in het kader van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen duidelijkheid over te krijgen en op te kunnen anticiperen, is deze Passende Beoordeling uitgevoerd. Het gaat daarbij om de toetsing van effecten als gevolg van stikstofdepositie, ruimtebeslag, versnippering, verstoring, directe aantasting en verdroging.

[1] De norm is de kritische depositiewaarde van stikstofgevoelige habitattypen, zie bijlage 1 en 2.

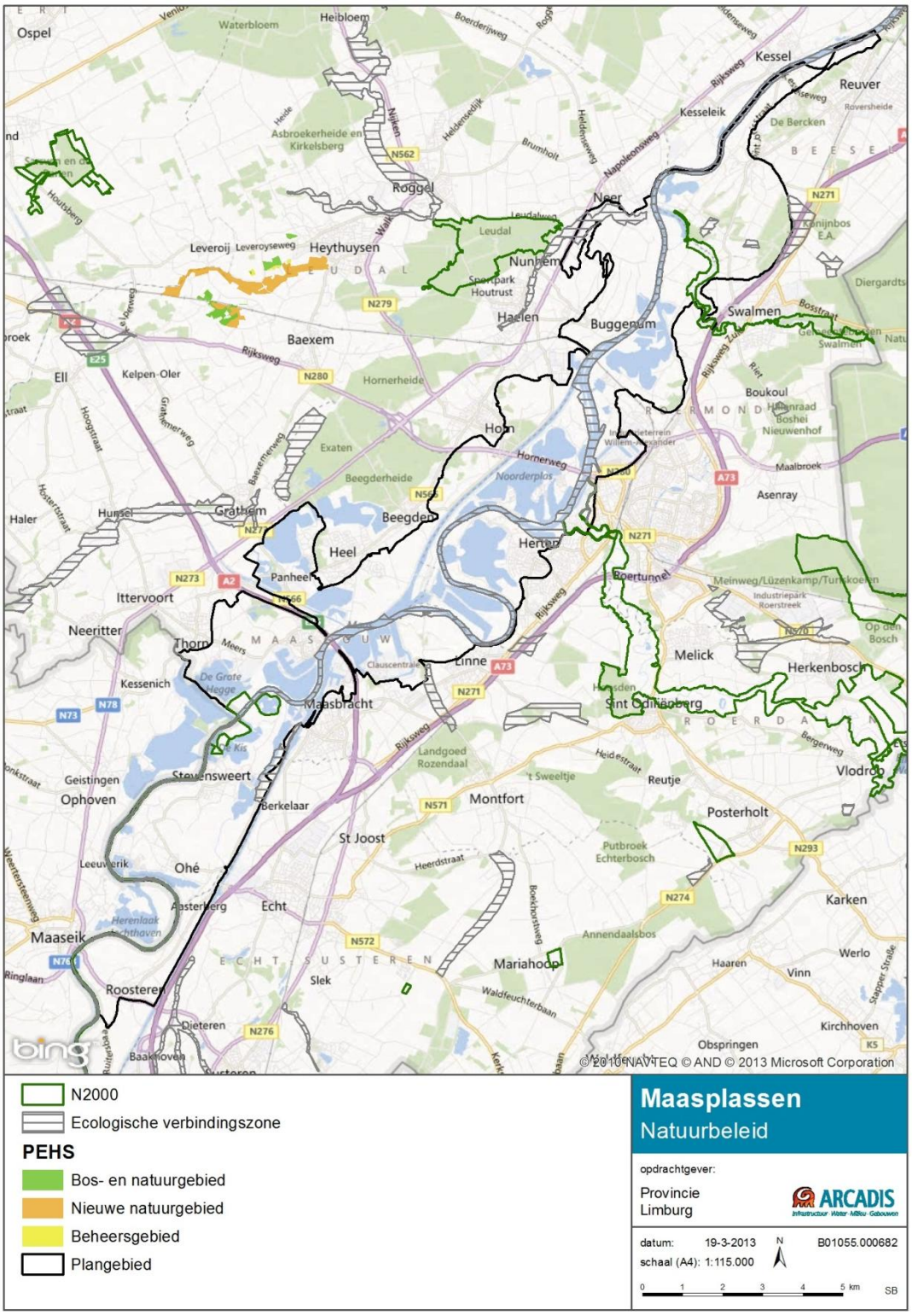

Afbeelding 3 Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied.

1.1.3 DOEL VAN DE PASSENDE BEOORDELING

Onderhavige Passende Beoordeling (PB) is uitgevoerd voor alle beoogde ontwikkelingen (zover nu bekend) op het niveau van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen. Daarbij is uitgegaan van het voorkeursalternatief (VKA) zoals omschreven in de MER voor de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen 2030. Voor de exacte planbeschrijving (en bijbehorende activiteiten) die het uitgangspunt vormen voor de Passende beoordeling wordt verwezen naar het MER.

De doelen van de Passende Beoordeling zijn als volgt:

- Toetsing en beoordeling van de (mogelijke) effecten op Natura 2000-gebieden conform respectievelijk artikel 19j en artikel 16 van de Natuurbeschermingswet 1998 door de ontwikkeling van het gebied Maasplassen op het niveau van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen zoals vastgelegd in het voorkeursalternatief (VKA). Daarbij wordt tevens invulling gegeven aan de wettelijke verplichting om ook gecumuleerde effecten van plannen en projecten te beschouwen. Dit bestaat uit een verkenning van de kans (het risico) dat het voorgenomen beleid binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet (niet) uitvoerbaar is. Daarbij worden de mogelijke effecten van verschillende planonderdelen getoetst en beoordeeld aan de specifieke instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, afhankelijk van de reikwijdte van de effecten en de gevoeligheid van de natuurwaarden. Denk hierbij in ieder geval aan de gevolgen van verandering van de waterhuishouding op flora en fauna. Daarnaast kan eventuele toename van de recreatie leiden tot verstoringseffecten en vermesting (stikstofdepositie recreatievaart).
- Nagaan voor welke onderdelen het noodzakelijk is om een aparte Passende Beoordeling uit te voeren. Deze Passende Beoordeling kan worden gezien als een risicoanalyse: voor welke activiteiten en voor welk type besluiten in vervolgfasen (bestemmingsplan, omgevingsvergunning e.d.) er een noodzaak kan zijn om een Passende Beoordeling uit te voeren.
- Inzicht verschaffen in de gevoeligheid en normen voor stikstofdepositie van de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied, omdat momenteel veel projecten en plannen 'sneuvelen' op dit beoordelingsaspect van de Natuurbeschermingswet. Dit kan als beoordelingskader worden gebruikt voor toekomstige plannen binnen het plangebied voor de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen. Achtergrondinformatie over stikstofdepositie is opgenomen in bijlage 2.

De onderzoeksresultaten en conclusies van de Passende Beoordeling worden gebruikt voor het MER ten behoeve van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen, dat de high lights uit de Passende Beoordeling zal weergeven. De Passende Beoordeling zal als bijlage worden opgenomen in het MER.
In het kader van de regelgeving van Natuurbeschermingswet 1998 wordt niet formeel getoetst aan de autonome ontwikkeling – zoals gebruikelijk in een MER – maar aan de huidige situatie. De milieueffecten kunnen daarmee wezenlijk verschillen.

1.2 LEESWIJZER

In hoofdstuk 1 wordt de noodzaak en het doel van de Passende Beoordeling beschreven. In hoofdstuk 2 worden de relevante effecten en plangebied voor de Passende Beoordeling afgebakend. In hoofdstuk 3 komt het beoordelingskader vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 aan de orde, zoals gehanteerd in de Passende Beoordeling (zie voor het relevante wettelijke kader Bijlage 1). In hoofdstuk 4 volgt een effectbeoordeling aan de hand van de aanwezige natuurwaarden, huidige situatie en verwachte veranderingen als gevolg van de structuurvisie. Afsluitend staat in hoofdstuk 5 de toetsing, waarin ook de conclusies aan aanbevelingen aan bod komen.

2 Mogelijke effecten

2.1 MOGELIJKE EFFECTEN ALS GEVOLG VAN DE INTERGEMEENTELIJKE STRUCTUURVISIE MAASPLASSEN

De voorziene ontwikkelingen in de Structuurvisie Maasplassen leiden mogelijk tot effecten op Natura 2000-gebieden (zie het MER voor een beschrijving van het VKA). Hieronder zijn mogelijke effecten opgenomen en is uitgewerkt in hoeverre deze relevant zijn voor Natura 2000-gebieden. Wanneer een mogelijk effect relevant is, dan is een nadere uitwerking van het effect op de instandhoudings-doelstellingen nodig. Dit wordt gedaan aan de hand van het onderzoeksgebied, wat afhankelijk is van de reikwijdte van het relevante effect. Gezien de ligging van de Natura 2000-gebieden (zie Afbeelding 3), is het vooral het Roerdal, Swalmdal, Leudal, Grensmaas en Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek waar effecten mogelijk optreden.

2.2 RUIMTEBESLAG

Ruimtebeslag treedt op wanneer initiatieven voorzien zijn binnen de grenzen van Natura 2000-gebieden. Als gevolg van ruimtebeslag bestaat de kans dat habitattypen of biotopen van soorten aangetast worden. De meeste ontwikkelingen vinden plaatsen buiten Natura 2000-gebieden. Slechts een aantal ontwikkelingen vindt plaats in het Natura 2000-gebied Grensmaas. Deze ontwikkelingen (uitbreiding riviergebonden natuur door rivierruimende maatregelen) dragen bij aan natuurontwikkeling (oppervlaktevergroting).

Echter, in het noordelijke gedeelte van het Natura 2000-gebied Grensmaas liggen habitats waarop mogelijk ruimtebeslag kan plaatsvinden. Daarom is voor dit gedeelte in detail gekeken naar de ligging van de rivierkundige maatregelen, zoals deze zijn geformuleerd in het Masterplan Maasplassen.
Het gaat in concreto om de volgende maatregelen:

- Mp-06: Aanpassing jachthaven Porto Isola. Uitbreiding van de plas, en afsluiting van de Huyskensplas. Verbreding van de oever langs het zomerbed landinwaarts. De begroeiing bestaat uit droge ruigte en productie grasland. De nieuwe ontwikkelingen nabij de jachthaven zijn weergegeven als hoogwatervrij terrein. De locatie in de plas waar mogelijk drijvende woningen worden gesitueerd is met een beperkte ruwheid (bebouwd/verhard terrein) meegenomen.
- Mp-07: Oeververlaging langs het zomerbed van Stevensweert tot aan de Oude Maas, 40 m breed. De hoogte ligt net boven stuwpeil en de begroeiing bestaat uit pioniervegetatie.

Deze ligging van de maatregelen is gerelateerd aan de ligging van de habitattypen (zie Afbeelding 4 en Afbeelding 5). Uit de cartografische analyse blijkt dat er geen overlap is tussen de maatregelen en de ligging van de habitattypen. Het effect ruimtebeslag wordt in de nadere beoordeling *niet meegenomen.*

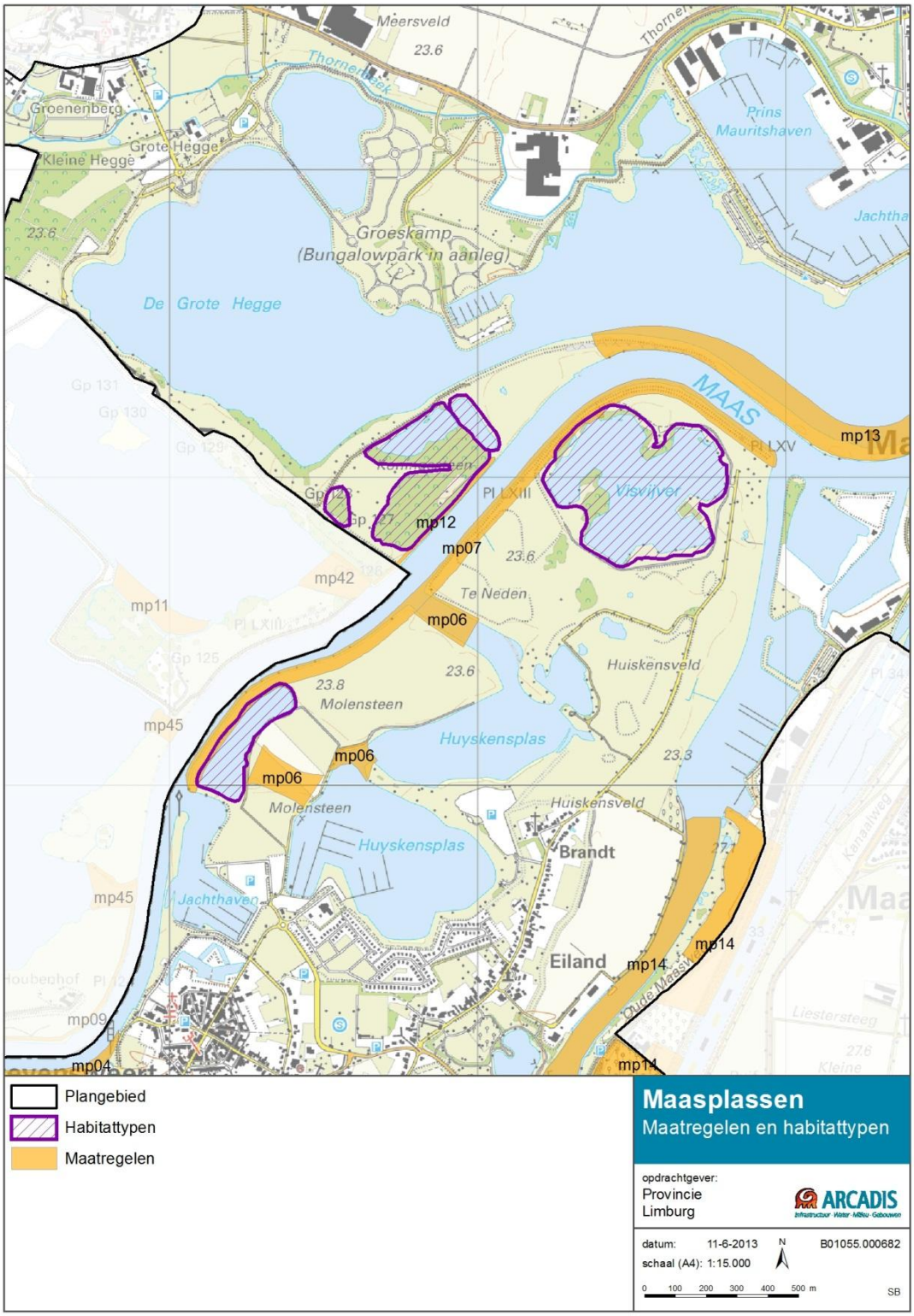

Afbeelding 4 Ligging maatregelen ten opzichte van de habitattypen Natura 2000

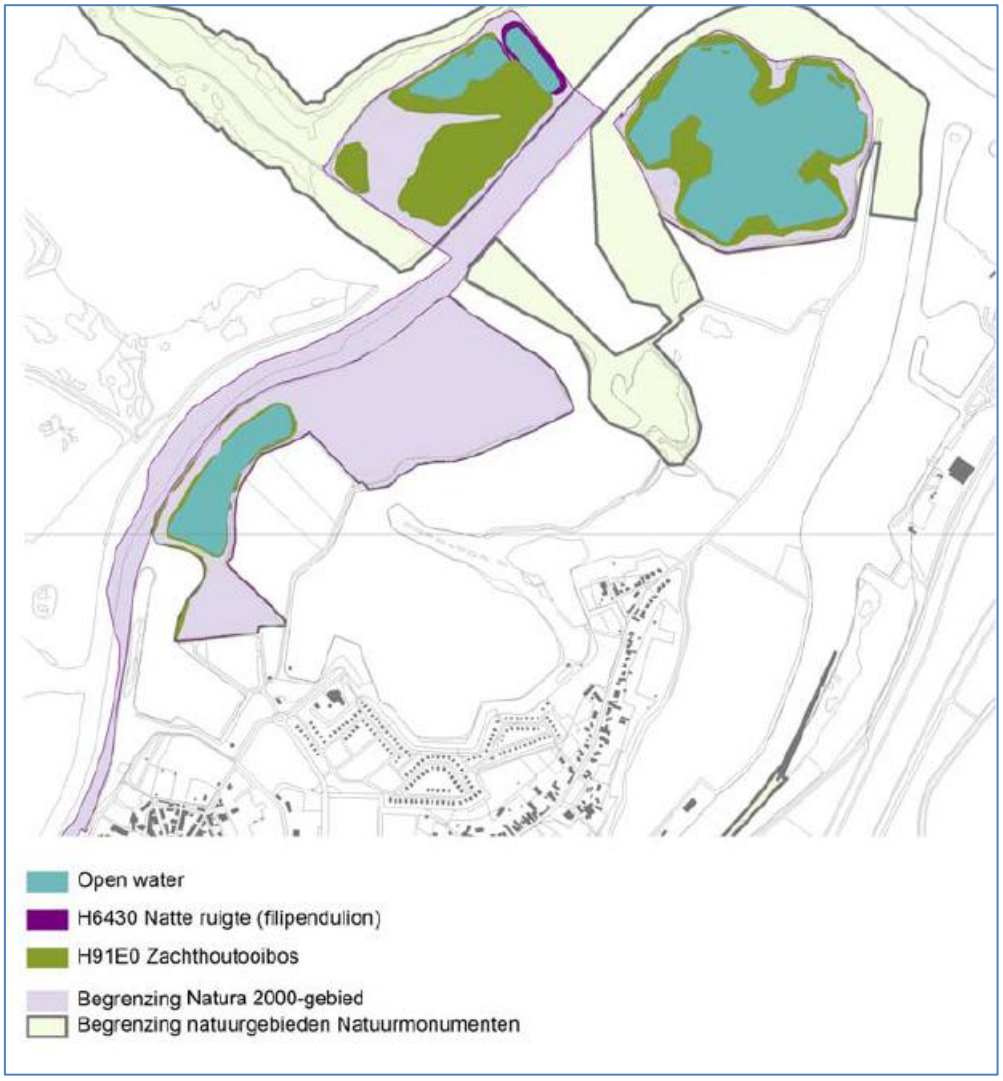

Afbeelding 5 Ligging habitattypen Natura 2000-gebied Grensmaas (bron: ontwerp-Beheerplan Natura 2000 Grensmaas 2009-2015 (Ministerie V&W, 29 mei 2009))

2.3 VERSNIPPERING

Versnippering treedt op wanneer werkzaamheden beschermde natuurgebieden doorsnijden en daarmee populaties van een soort of habitattype ruimtelijk van elkaar scheiden. Barrièrewerking kan de bewegingsvrijheid van soorten beperken, waardoor deelpopulaties van elkaar geïsoleerd raken of bepaalde functionele gebieden niet meer bereikt kunnen worden. Hierdoor lopen de betrokken (deel)populaties het risico te verzwakken en eventueel lokaal uit te sterven. De meeste ontwikkelingen vinden plaatsen buiten Natura 2000-gebieden. Slechts een aantal ontwikkelingen vindt plaats in het Natura 2000-gebied Grensmaas. Aangezien er geen versnipperende structuren gepland zijn tussen of in Natura 2000-gebieden, is dit effect in de verdere beoordeling *niet meegenomen*.

2.4 DIRECTE AANTASTING

Dieren en planten kunnen tijdens de bouwwerkzaamheden onopzettelijke worden gedood of vernietigd. Ook kunnen diersoorten verstoord worden door visuele hinder (menselijke aanwezigheid) zowel bij de bouwwerkzaamheden als daarna. Deze effecten tijdens de bouwwerkzaamheden worden echter gemitigeerd door specifieke maatregelen (ecologisch werkprotocol). Daarnaast vindt er door de recreatieve zonering van de Maasplassen een afname aan verstoring van waterfauna plaats. Aangezien het onopzettelijke doden van dieren en planten en verstoring door visuele hinder zowel bij zowel de bouwwerkzaamheden als daarna wordt gemitigeerd dan wel afneemt, is dit effect in de verdere beoordeling *niet meegenomen*.

2.5 VERSTORING (GELUID EN LICHT)

De ontwikkelingen in en nabij de Natura 2000-gebieden leiden mogelijk tot verstoring van kwalificerende soorten door geluid en licht. Geluid en licht zijn te verwachten op het moment dat initiatieven in of aan de rand van Natura 2000-gebied leiden tot deze effecten. De meeste ontwikkelingen vinden plaatsen buiten Natura 2000-gebieden. Slechts een aantal ontwikkelingen vindt plaats in het Natura 2000-gebied Grensmaas. Effecten door geluid en licht worden tijdens de bouwwerkzaamheden gemitigeerd door specifieke maatregelen (ecologisch werkprotocol). Daarnaast vindt er door de recreatieve zonering van de Maasplassen een afname aan verstoring van waterfauna plaats. Aangezien verstoring door geluid en licht bij zowel de bouwwerkzaamheden als daarna wordt gemitigeerd dan wel afneemt, is dit effect in de verdere beoordeling *niet meegenomen*.

2.6 VERDROGING

De ontwikkelingen zouden effecten kunnen hebben op de grond- en oppervlaktewaterhuishouding en zouden kunnen leiden tot effecten op waterafhankelijke natuurwaarden. Grondwaterafhankelijke natuur komt niet voor in de relevante Natura 2000-gebieden, dus is dit effect in de verdere beoordeling *niet meegenomen.*[2]

2.7 VERMESTING EN VERZURING

Door de ontwikkelingen op het gebied van recreatie ontstaat er een mogelijke toename van de verkeersintensiteit. Dit verkeer emitteert stikstof, wat leidt tot een verandering van de stikstofdepositie in de omgeving. Een toename van stikstofdepositie leidt mogelijk tot effecten op stikstofgevoelige habitattypen en soorten doordat dit tot verzuring en vermesting van ecosystemen kan leiden, zie het volgende tekstkader. Als het systeem stikstof niet goed kan omzetten zodat het weer verdwijnt of vast komt te liggen, dan is het mogelijk dat stikstof in het systeem cumuleert. Daar waar de stikstofdepositie toeneemt als gevolg van de ontwikkelingen, gaat het naar verwachting om kleine hoeveelheden, maar deze kunnen bij bepaalde systemen wel cumuleren gedurende lange tijd. Deze permanente effecten van stikstofdepositie zijn in de nadere beoordeling *wel meegenomen.*

---

[2] Naar aanleiding van de voorgenomen ontgronding Hanssum is in de jaren '90 grondwateronderzoek verricht door Oranjewoud en Iwaco. Beide bureaus komen tot de conclusie dat de ontgronding niet leidt tot grondwaterstandseffecten op het natuurgebied Leudal, dat inmiddels is aangewezen als Natura 2000-gebied.
Bronnen:
- Oranjewoud, juli 1993: *Hydrologische effectenstudie zand- en grindwinning te Neer*
- Iwaco, 11 maart 1994: *Advisering ontgrondingen te Neer*

Effecten van stikstofdepositie

Stikstof is een essentiële voedingsstof voor planten. In natuurgebieden wordt de plantengroei normaal gesproken beperkt door stikstof. Hierdoor zijn voor soorten van schrale condities (die zeldzamer zijn dan voedselrijke condities) groeiplaatsen aanwezig in natuurgebieden. Stikstof neemt in deze gebieden echter toe als gevolg van stikstofdepositie, dit leidt tot vermesting. Dit heeft tot gevolg dat snelgroeiende stikstofminnende planten de concurrentiestrijd winnen van de zeldzame (gewenste) plantensoorten van schrale omstandigheden.

De verandering in concurrentie ligt voor verzuring anders. Daar waar bij vermesting sommige soorten sneller van stikstof kunnen profiteren, gaat het bij verzuring om tolerantie voor verzuring.

Sommige planten kunnen verzuring beter verdragen dan andere soorten. Onder verzuring wordt ook het verlies aan buffercapaciteit voor zuur gerekend. Dit is de capaciteit van de bodem of basenrijk grondwater om de toevoer van verzurende stoffen te neutraliseren. Zolang de bodem nog voldoende buffercapaciteit bezit, ondervinden planten geen hinder van verzuring (Planbureau voor de Leefomgeving, 2008).

Het veranderen van de vegetaties heeft mogelijk effect op voorkomende soorten, die afhankelijk zijn van de vegetatiesamenstelling. Dergelijke veranderingen leiden tot een kwaliteitsverlies of zelfs het verdwijnen van aanwezige habitattypen.

3 Beoordelingskader

3.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk geeft het beoordelingskader van de Passende beoordeling. Eerst wordt de juridische afbakening gegeven. Wat is een effect, wanneer is dit significant en welke juridische randvoorwaarden gelden? Vervolgens worden de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in het onderzoeksgebied gegeven. Dit zijn de waarden waaraan getoetst moet worden.

Zoals in voorgaande hoofdstukken is gebleken is alleen stikstofdepositie nog relevant in deze Passende Beoordeling, zodat dit hoofdstuk alleen nog daar op ingaat.

3.2 JURIDISCH KADER

Effect en significant effect

De voorziene ontwikkeling leidt tot een verandering van stikstofdepositie binnen beschermde natuurgebieden. Dit hoofdstuk geeft het juridische kader voor de toetsing van de effecten van de toename van depositie, zie voor meer informatie over het wettelijk kader van de Natuurbeschermingswet 1998 Bijlage 1. Dit hoofdstuk geeft daarmee de randvoorwaarden om in het volgende hoofdstuk de veranderingen van de stikstofdepositie nader te beschouwen. Aan de hand van de beoordelingscriteria die hieronder beschreven staan, stellen we voor het plan vast of de optredende effecten mogelijk significant zijn. De definities van aantasting en significantie van effecten (zie onderstaande tekstkaders) vormen het uitgangspunt voor het beoordelingskader.

Aantasting / effect

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema et al., 2000).

Significant effect / Aantasting wezenlijke kenmerken

De volgende tekst is afkomstig uit Steunpunt Natura 2000, 2007: “Een significant negatief effect is een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitattype zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen, afhankelijk van de staat van instandhouding en de trends en natuurlijke fluctuaties in omvang/kwaliteit van habitattypen dan wel in populatieomvang van soorten”.

- Bij de behoudsdoelstellingen betekent de definitie dat er geen ‘wezenlijke’ vermindering van kwaliteit, oppervlakte, populatie of leefgebied mag plaatsvinden, al dan niet na toepassing van mitigerende maatregelen. Echter, niet elke vermindering is significant: Wat in het ene gebied als significant aangeduid wordt, betekent niet per definitie ook in een ander gebied significant: “het verlies van 100 m2 habitat kan significant zijn in het geval van een kleine standplaats van zeldzame orchideeën, maar onbeduidend in het geval van een uitgestrekt steppegebied” (citaat Handleiding ‘Beheer van Natura 2000-gebieden’ van de Europese Commissie).

Tevens staat in sommige aanwijzingsbesluiten een 'ten gunste van'-omschrijving: enige afname ten gunste van een verbetering van een bepaalde soort of habitat kan geaccepteerd worden. Bij de hersteldoelstellingen betekent de definitie dat de realisatie op termijn van de verbeterings- of uitbreidingsdoelstelling niet in gevaar mag komen.
- Bij toepassing van het begrip dient rekening gehouden te worden met trends en natuurlijke fluctuaties.
De indicatoren voor verstoring en verslechtering worden genoemd in de Leidraad van de Europese Commissie (2000): Verslechtering van de kwaliteit van een habitat treedt op wanneer in een bepaald gebied de door dit habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van het habitat op langere termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding van de met dit habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking met de begintoestand.
Verstoring van een soort in een gebied treedt op wanneer uit populatiedynamische gegevens betreffende de soort in dat gebied blijkt dat de soort het gevaar loopt, in vergelijking met de begintoestand, niet langer een levensvatbare component van het natuurlijke habitat te zullen blijven." Zie ook Steunpunt Natura 2000, 2010.

Aan het begrip 'significant' moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de instandhoudings-doelstellingen voor het gebied (EG, 2000. Beheer van Natura 2000-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrichtlijn).
Effecten zijn significant als:

1. effecten op een habitattype en/of soort plaatsvinden die in het gebied aanwezig zijn, maar (nog) niet aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet;
2. effecten op habitattypen en/of soorten plaatsvinden die in het gebied aanwezig zijn en die door de verwachte effecten onder de instandhoudingsdoelstelling komt.

Een Natuurbeschermingswetvergunning is nodig in geval het niet is uitgesloten dat er een verslechtering van de kwaliteit van habitats of habitats van soorten en/of significante verstoring van soorten op zal treden (Natura 2000-gebieden).

Referentie verandering stikstofdepositie

Voor plannen en voor projecten gelden binnen de Natuurbeschermingswet 1998 verschillende juridische kaders (art. 19j voor plannen en art. 19d voor projecten). De Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen is een plan en dat betekent dat een toetsing plaatsvindt in het kader van artikel 19j. Toetsing aan dit artikel betekent dat de verandering van de stikstofdepositie met de huidige situatie relevant is (en niet de situatie ten tijde van de aanwijzing van het Natura 2000-gebied)[3].
Daarnaast is het noodzakelijk om een vergelijking te maken met de autonome ontwikkeling. Als gevolg van generiek beleid en implementatie van steeds schonere technieken neemt de stikstofdepositie als gevolg van verkeer af. Deze autonome afname kan niet zonder meer opgesoupeerd worden door andere ontwikkelingen. Daarom is het van belang om te weten of het initiatief leidt tot een verminderde afname. Als gevolg van een verminderde afname is het mogelijk dat de gunstige effecten voor Natura 2000-gebieden als gevolg van de afname van stikstof minder snel doorzetten als verwacht. In dat geval is het nog steeds mogelijk dat de instandhoudingsdoelstellingen van kwalificerende waarden in gevaar komen.

[3] Tijdens het opstellen van deze passende beoordeling is het gewijzigd artikel 19kd van de Nbw in werking getreden. Hierover is een aanbeveling opgenomen (zie paragraaf **Error! Reference source not found.**).

Juridische toetsing
Uit de hierna volgende toetsing zal moeten blijken of ten gevolge van het project een aantasting van de natuurlijke waarden bestaat. En zo ja, of die aantasting ook significante gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen en/of een wezenlijke aantasting van de beschermde natuurwaarden inhoudt. Een dergelijke aantasting is bij voorbaat uitgesloten indien het enige mogelijke natuureffect van de ontwikkeling, zijnde stikstofdepositie, geheel wordt gesaldeerd met de mitigerende maatregelen die in het project zijn ingebracht. In dat geval zijn aantasting van natuurwaarden en mogelijke significante gevolgen bij voorbaat uitgesloten.

3.3 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN NATURA 2000-GEBIEDEN

Onderstaand is een beschrijving opgenomen van de Natura 2000-gebieden die significante effecten kunnen ondervinden door de projecten en de daarmee samenhangende activiteiten binnen het plangebied voor de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen[4].

3.3.1 NATURA 2000-GEBIED ROERDAL

Gebiedsbeschrijving
Het Roerdal ligt in een slenk (de Centrale slenk of Roerdalslenk) die ontstaan is door opheffing van de omliggende gebieden (de horsten) langs aardbreuken. Het Nederlandse deel van Roer ligt daardoor in een vrij vlak gebied en heeft grote meanders. Langs de oevers bevinden zich plaatselijk grindbanken en er zijn steile oeverwallen aanwezig. Het gebied bestaat uit de Roer, waarin de gemeenschap van vlottende waterranonkel aanwezig is, met de omliggende gronden, bestaande uit landbouwgronden en natuurterreinen met bossen, inunderende graslanden, afgesloten meanders, plassen en poelen en floristisch waardevolle wegbermen. Een groot deel van de oevers bestaat uit voedselrijke ruigten. Landgoed Hoosden herbergt een complex van tenminste drie oude meanders, waarin zeer nat, relatief ongestoord elzenbroekbos aanwezig is. Voormalige rivierinvloed heeft hier opvallende 5 tot 10 meter hoge steilranden gecreëerd. De meanders bij Paarlo behoren grotendeels tot het overstromingsgebied van de Roer. In een zone waar veel kwel tot aan of nabij het oppervlak komt is sprake van een elzenbronbos met overgangen naar elzen-vogelkersbos en wilgenstruweel. De Kwekkert ligt in een oude meander net ten noorden van de Zwarte Berg. Er is een complex van natte graslanden, zeggemoeras en broekbos aanwezig. Het Herkenbosscher Broek en Het Broek zijn bossen die in een oude meander liggen met een enkele meters hoge steilrand aan de oostzijde. De Turfkoelen is gelegen in een kleine oude meander. Het is een oostelijke uitloper van het Herkenbosscherbroek die niet is ontgonnen, maar wel is verveend. Nieuwe verlanding heeft echter plaatsgevonden, waardoor er plaatselijk meer dan 2 meter veen aanwezig is. De noord- en zuid-oostzijde worden begrensd door een 3-5 meter hoge steilrand. De Boschbeek stroomt door het gebied. Er komt langs de westrand broekbos voor. Verder ligt ten noorden van de zandweg een wilgenbroek, omgeven door elzenbroek. Lang de oevers aan de zuid-oostzijde komen hier en daar verlandingsvegetaties voor. Dit grenst aan een gagelstruweel, met daarachter een berkenbos.

[4] De Duitse Natura 2000-gebieden liggen op een te grote afstand van het plangebied en van de ingrepen die daarin plaatsvinden om invloed te ondervinden.

Instandhoudingsdoelen

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten waarvoor het Roerdal is aangewezen.

	Landelijke staat van instandhouding	Doelst. Oppervlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie	Draagkracht aantal
Habitattypen					
H3260A Beken en rivieren met waterplanten	-	>	=		
H6120 *Stroomdalgraslanden	- -	>	>		
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	- -	>	>		
H91D0 *Veenbossen	-	=	>		
H91E0C *Vochtige alluviale bossen	-	=	=		
Habitatsoorten					
H1016 Zeggekorfslak	-	=	=	=	
H1037 Gaffellibel	- -	=	=	=	150
H1059 Pimpernelblauwtje “Complementair”	- -	>	>	>	1000
H1061 Donker pimpernelblauwtje	- -	>	>	>	
H1095 Zeeprik	-	=	>	>	
H1096 Beekprik	- -	=	=	=	
H1099 Rivierprik	-	=	>	=	
H1134 Bittervoorn	-	=	=	=	
H1163 Rivierdonderpad	-	=	=	=	
H1166 Kamsalamander	-	=	=	=	
H1337 Bever	-	=	=	>	

Tabel 1: Instandhoudingsdoelstellingen voor Roerdal.

De Landelijke Staat van instandhouding is in de tabel weergegeven. + staat voor positief, - staat voor negatief en - - staat voor zeer negatief.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft “ten gunste van” formulering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.3.2 NATURA 2000-GEBIED SWALMDAL

Gebiedsbeschrijving

De Swalm is een meanderende beek in Midden-Limburg, diep ingesneden in het Maasterrassen landschap. De beek ligt op de overgang van het plateau tussen Maas en Rijn naar het Maasdal. Op diverse plaatsen aan de voet van de terrassen treedt kwel op en ontspringen bronnetjes; hier zijn soortenrijke elzenbroekbossen ontstaan. In de beek komt de gemeenschap van vlottende waterranonkel voor.
Het gebied bestaat verder uit rietlanden, moeras, vochtige graslanden, plaatselijk inunderende hooilanden, bosjes en struwelen. Verder behoort ook een stroomdalgrasland nabij de Maas tot het gebied.

Instandhoudingsdoelen

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten waarvoor het Swalmdal is aangewezen.

	Landelijke staat van instandhouding	Doelst. Oppervlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie	Draagkracht aantal
Habitattypen					
H3260A Beken en rivieren met waterplanten	-	=	=		
H6120 *Stroomdalgraslanden	- -	>	>		
H91E0C *Vochtige alluviale bossen	-	=	>		
Habitatsoorten					
H1016 Zeggekorfslak	-	=	=	=	
H1037 Gaffellibel “Complementair”	- -	=	>	>	150
H1163 Rivierdonderpad	-	=	=	=	
H1337 Bever	-	=	=	>	

Tabel 2: Instandhoudingsdoelstellingen voor Swalmdal.

De Landelijke Staat van instandhouding is in de tabel weergegeven. + staat voor positief, - staat voor negatief en - - staat voor zeer negatief.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft “ten gunste van” formulering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.3.3 NATURA 2000-GEBIED LEUDAL

Gebiedsbeschrijving

Het Leudal omvat de dalen van een aantal beken die vanuit de Roerdalslenk naar het dal van de Maas stromen. Door het hoogteverschil zijn de beken diep ingesneden en is de stroomsnelheid van het water vrij groot. De kern van het beekdal wordt gevormd door twee meanderende beken, de Zelsterbeek of Roggelsebeek en de Leubeek of Tungelroysebeek. Met name de Zelsterbeek is voor een groot deel aan kanalisatie ontkomen, ditzelfde geldt voor het stroomafwaartse deel van de Leubeek. De genormaliseerde trajecten van beide beken zijn in 2000 weer meanderend gemaakt. De vegetatie rondom de beken is zeer gevarieerd. De afgesneden meanders van de beken herbergen soortenrijke moerasvegetaties. Ten oosten van het klooster liggen veldrusschraallanden. De natte tot vochtige bossen behoren tot het elzenbos, vogelkers-essenbos en haagbeukenbos. Lokaal komen gagelstruwelen en berkenbroekbossen voor. Hoger op de gradiënt, op de flanken van de beekdalen, bestaan de bossen uit eiken-beukenbossen, eiken-berkenbossen en naaldbossen. Plaatselijk komen matig voedselrijke tot voedselrijke graslanden voor en zijn enkele heideterreintjes aanwezig.

Instandhoudingsdoelen

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten waarvoor het Leudal is aangewezen.

	Landelijke staat van instandhouding	Doelst. Oppervlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie
Habitattypen				
H3260A Beken en rivieren met waterplanten	-	>	>	
H9160A Eiken-haagbeukenbossen	- -	=	=	
H91E0C *Vochtige alluviale bossen	-	>	>	
Habitatsoorten				
H1337 Bever	-	=	=	>

Tabel 3: Instandhoudingsdoelstellingen voor Leudal.

De Landelijke Staat van instandhouding is in de tabel weergegeven. + staat voor positief, - staat voor negatief en - - staat voor zeer negatief.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft “ten gunste van” formulering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.3.4 NATURA 2000-GEBIED GRENSMAAS

Gebiedsbeschrijving

Binnen het rivierengebied neemt de Grensmaas, die in Limburg tussen Wessem en Maastricht de grens met België vormt, een bijzondere positie in omdat deze het karakter heeft van een heuvellandrivier. Anders dan het weidse landschap met brede uiterwaarden van rivieren als IJssel, Rijn, Waal en Benedenmaas wordt het landschap van de Grensmaas gekenmerkt door een smalle, diep ingesneden bedding, die als het ware ligt bekneld tussen hogere gronden van oudere oorsprong. De sterk meanderende en betrekkelijk ondiepe rivierloop is mede door de aanwezigheid van zand- en grindbanken onbevaarbaar; voor de scheepvaart is ten oosten van de Grensmaas het Julianakanaal gegraven.
Ten zuiden van Wessem, waar de Maas het laagland binnentreedt en uiterwaarden vormt, bevinden zich als resultante van vroegere ontgrondingen ten behoeve van klei- en grindwinning enkele moerasgebieden (waaronder Koningssteen) die deel uitmaken van het Natura 2000 gebied. In de toekomst vindt in het Grensmaasgebied op grote schaal natuurontwikkeling plaats in het kader van het gelijknamige Grensmaasproject, dat naast de vorming van nieuwe natuur ook hoogwaterbestrijding en grindwinning beoogt. Na voltooiing van de werkzaamheden kan hier een gevarieerd landschap ontstaan met voedselrijke plassen, ruigten, graslanden en rivierbossen.

Dit gebied is in ontwerp door de minister van LNV (nu EL&I) op 10 september 2008 gepubliceerd. Het ontwerp aanwijzingsbesluit heeft van 11 september tot en met 22 oktober 2008 ter inzage gelegen. Het gebied is nog niet definitief aangewezen.

Instandhoudingsdoelen

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten waarvoor de Grensmaas is aangewezen.

	Landelijke staat van instandhouding	Doelst. Oppervlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie	Draagkracht aantal
Habitattypen					
H3260B Beken en rivieren met waterplanten	-	>	=		
H3270 Slikkige rivieroevers	-	=	>		
H6430A Ruigten en zomen	+	=	=		
H91E0A *Vochtige alluviale bossen	-	=	=		
Habitatsoorten					
H1037 Gaffellibel “Complementair”	- -	=	>	>	150
H1099 Rivierprik	-	=	=	>	
H1106 Zalm	- -	=	=	>	
H1163 Rivierdonderpad	-	=	=	=	
H1337 Bever	-	>	>	>	

Tabel 4: Instandhoudingsdoelstellingen voor grensmaas.

De Landelijke Staat van instandhouding is in de tabel weergegeven. + staat voor positief, - staat voor negatief en - - staat voor zeer negatief.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft “ten gunste van” formulering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.3.5 NATURA 2000-GEBIED UITERWAARDEN LANGS DE LIMBURGSE MAAS MET VIJVERBROEK

Gebiedsbeschrijving

Het Vijverbroek is een uniek natuurgebied tussen de steilrand en de Witbeek en ligt ingesloten tussen Kessenich, Thorn, Ittervoort en Neeritter. Het gebied was van oudsher eigendom van de Drie Eigen: de heerlijkheid Kessenich, het vorstendom Thorn (met Ittervoort) en het vrijdorp Neeritter. Het Vijverbroek is een zeldzaam voorbeeld van een gaaf bewaarde verlande Maasmeander. Het gebied is een oase van rust en wordt omringd door een elzenbos dat elders zelden nog voorkomt in zijn oorspronkelijke vorm.
Het Vijverbroek is landschappelijk, natuurwetenschappelijk, geomorfologisch en historisch een zeer belangrijk gebied.

Instandhoudingsdoelen

Tabel 5 en Tabel 6 geven de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten waarvoor gebied Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen is aangewezen.

Code	Habitattype	Opper-vlakte	Rel. Opp	Behoud	Representativiteit	Algemeen
6510	Laaggelegen, schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	ca 10%	15% >= p > 2%	passabele of verminderde instandhouding	goede representativiteit	waardevol
7140	Overgangs- en trilveen	ca 1%	15% >= p > 2%	uitstekende instandhouding	uitstekende representativiteit	uiterst waardevol
91E0	Overblijvende of relictbossen op alluviale grond (Alnion glutinoso-incanae)	ca 6%	2% >= p > 0%	goede instandhouding	goede representativiteit	waardevol
91F0	Gemengde eiken-iepenbossen langs de oevers van grote rivieren	ca 1%	100% >= p > 15%	uitstekende instandhouding	uitstekende representativiteit	uiterst waardevol

Tabel 5: Aangemelde habitattypen voor het gebied uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek.

Code	Soort	Populatie	Behoud	Isolatie	Algemeen
1099	Lampetra fluviatilis - Rivierprik	ca 100% >= p > 15%	goede instandhouding	niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	waardevol
1134	Rhodeus sericeus - Bittervoorn	ca 15% >= p > 2%	goede instandhouding	niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	waardevol
1149	Cobitis taenia - Kleine modderkruiper	ca 100% >= p > 15%	goede instandhouding	niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	waardevol
1166	Triturus cristatus - Kamsalamander	ca 15% >= p > 2%	goede instandhouding	niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie	waardevol
1355	Lutra lutra - Otter	ca 100% >= p > 15%	passabele of verminderde instandhouding	niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	beduidend

Tabel 6: Aangemelde soorten voor het gebied uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek.

4 Effectbeoordeling

4.1 INLEIDING

Om de uiteindelijke effecten van de ontwikkeling van de Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen te beoordelen moet er inzicht zijn in de huidige situatie en in de knelpunten in de Natura 2000-gebieden.
De effectbeoordeling in dit hoofdstuk beperkt zich tot de effecten van stikstofdepositie, omdat andere effecten in de voorgaande analyse reeds zijn afgevallen. Eerst wordt de stikstofgevoeligheid van relevante natuurwaarden kort beschreven. Vervolgens wordt inzicht gegeven in de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Daarna wordt gekeken naar andere initiatieven in de omgeving om een beeld te krijgen van de mogelijke cumulatie van effecten.

4.2 STIKSTOFGEVOELIGHEID AANWEZIGE NATUURWAARDEN

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie.
Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008; Van Dobben *et al.*, 2012). In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermesting verdisconteerd. Van Dobben *et al.* (2012) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitattype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen.
In onderstaande tabel zijn de verkorte namen voor de habitattypen gebruikt. De tabel geeft aan of de habitattypen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden minder tot niet gevoelig, gevoelig of zeer gevoelig zijn voor stikstofdeposities.

Habitattype	KDW (mol N/ha/jaar)	Roerdal	Swalmdal	Leudal	Grensmaas	Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek
H3260A	2400	x	x	x		
H3260B	2400				x	
H3270	2400				x	
H6120	**1286**	**x**	**x**			
H6430A	2400				x	
H6510	**1429**					**x**
H6510B	**1571**	**x**				
H7140	**714**					**x**
H9160A	**1429**			**x**		
H91D0	**1786**	**x**				
H91E0	**1857**					**x**
H91E0A	2429				x	
H91E0C	**1857**	**x**	**x**	**x**		
H91F0	**2071**					**x**

Tabel 7: De Natura 2000-gebieden met instandhoudingsdoelstellingen (habitattypen). Voor de habitattypen is de kritische depositiewaarde (KDW) weergegeven. Habitattypen die vet zijn weergegeven, zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie (vermesting en verzuring).

4.3 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

In onderstaande afbeeldingen en tabellen is de achtergronddepositie weergegeven in het plangebied en op de respectievelijke Natura 2000-gebieden.

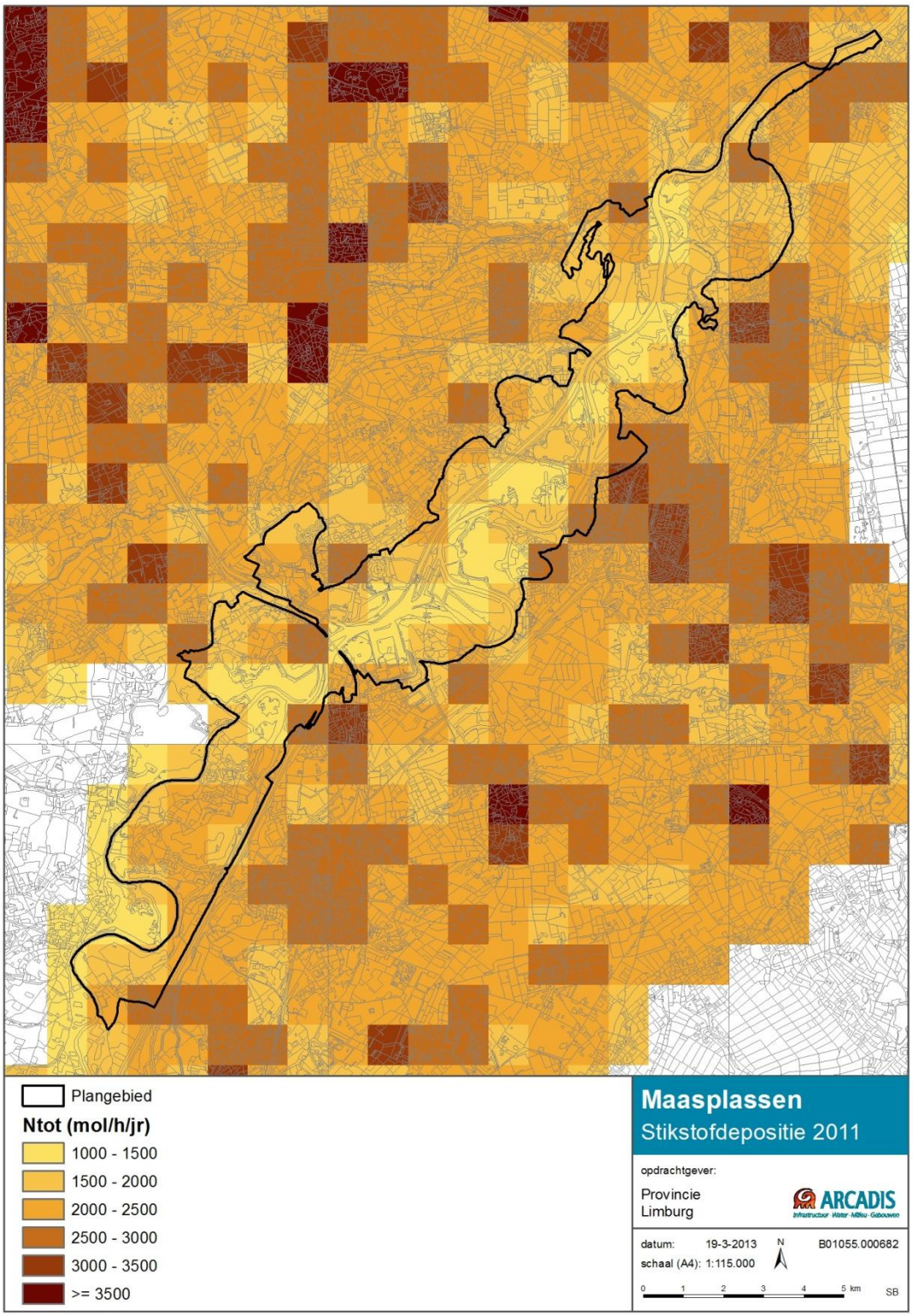

Afbeelding 6 Stikstofdepositie in 2011.

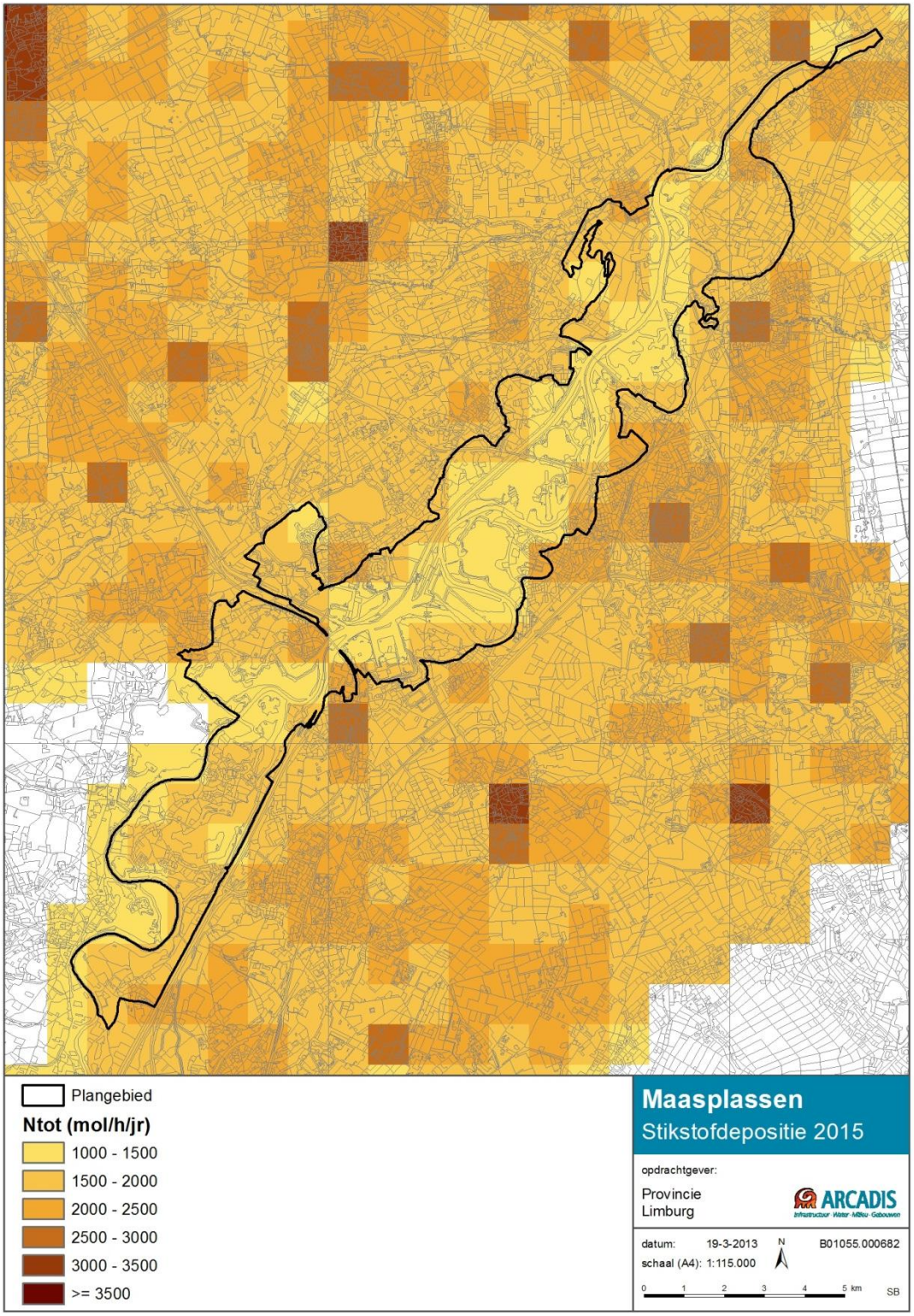

Afbeelding 7 Stikstofdepositie in 2015.

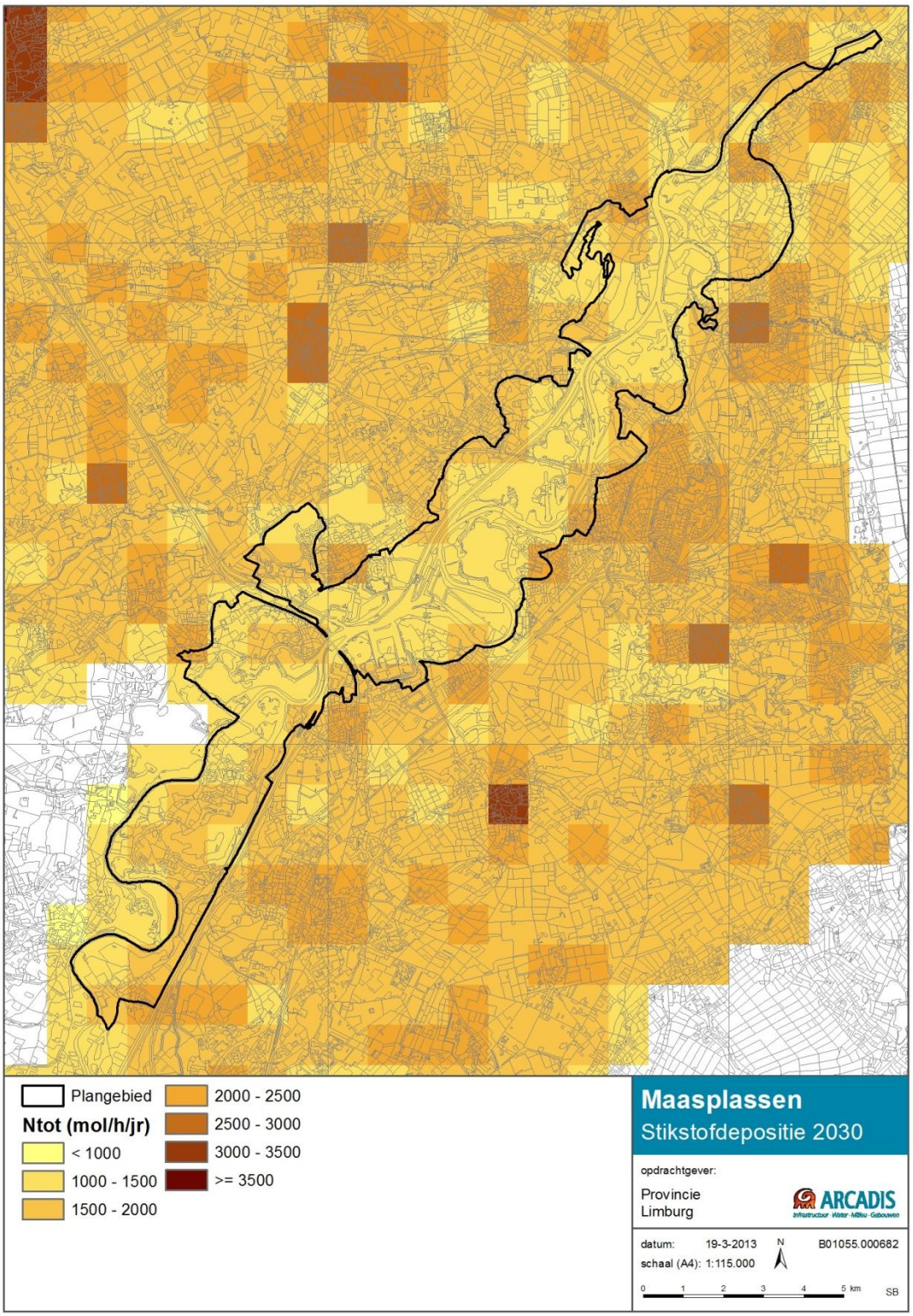

Afbeelding 8 Stikstofdepositie in 2030.

Onderstaande tabellen geven de achtergronddepositie in de huidige situatie en de toekomst in de onderzochte Natura 2000-gebieden. Hierboven zijn de afbeeldingen behorende bij deze achtergronddeposities opgenomen. Voor het Belgische Natura 2000-gebied zijn geen gegevens over de achtergronddepositie beschikbaar en dus is de achtergronddepositie aan de grens met Nederland aangehouden.

Onderstaande tabellen laten duidelijk zien dat in de meeste Natura 2000-gebieden voor het grootste deel van de habitattypen sprake is van een overbelaste situatie.

Natura 2000-gebied	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Roerdal	1740	2314	3160
Swalmdal	1480	2072	3310
Leudal	1830	2277	3060
Grensmaas	1080	1741	2720
Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek	1700	2325	2950

Tabel 8 Achtergronddepositiewaarden (in mol N/ha/hr.) in 2011 in de Natura 2000-gebieden in Nederland (bron: CPB/RIVM concentratiekaart stikstof van het jaar 2011, berekening uit 2012).

Natura 2000-gebied	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Roerdal	1430	1914	2520
Swalmdal	1300	1749	2670
Leudal	1540	1871	2450
Grensmaas	1040	1572	2400
Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek	1510	1940	2370

Tabel 9 Achtergronddepositiewaarden (in mol N/ha/hr.) in 2015 in de Natura 2000-gebieden in Nederland (bron: CPB/RIVM concentratiekaart stikstof van het jaar 2015, berekening uit 2012).

Natura 2000-gebied	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Roerdal	1320	1763	2380
Swalmdal	1170	1599	2520
Leudal	1400	1717	2290
Grensmaas	924	1432	2230
Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek	1360	1800	2240

Tabel 10 Achtergronddepositiewaarden (in mol N/ha/hr.) in 2030 in de Natura 2000-gebieden in Nederland (bron: CPB/RIVM concentratiekaart stikstof van het jaar 2030, berekening uit 2012).

4.4 VERWACHTE VERANDERING VAN DE STIKSTOFDEPOSITIE

De veranderingen van de stikstofdepositie zijn niet berekend. Het detailniveau van de structuurvisie is niet gedetailleerd genoeg om onderbouwde berekeningen te doen voor industrie. De volgende zaken zijn wel op te merken:

- Het is de vraag welke effecten de verkeersaantrekking heeft op de stikstofdepositie. Het verkeer neemt meer toe dan de groei voorzien in de huidige situatie. Het is de vraag welke verandering van de stikstofdepositie ontstaat door de structuurvisie. Om een antwoord daarop te geven, zijn de volgende zaken van belang:

- Door implementatie van nieuwe technieken worden voertuigen schoner. Rijkswaterstaat publiceert elk jaar emissiegegevens van voertuigen. Uit de meest recente gegevens (13 maart 2013) blijkt dat emissie van personenvoertuigen in de stad (uitgangspunt ongeveer 50 km/h) tussen 2013 en 2030 afneemt van 0,36 naar 0,11 g/km NO_x[5]. Voor zware vrachtwagens gaat de daling van 11,6 naar 3,0 g/km NO_x Hoewel het hier gaat om emissie en niet om depositie, geeft het wel een indicatie van de afname van uitgestoten stikstof. Hierbij plaatsen wij wel de kanttekening dat de daling tussen 2010 en 2015 groter is dan in de daarop volgende jaren. De daling vlakt uit. Dit heeft te maken met de grenzen die aan de techniek zitten, maar ook met het feit dat oude auto's langer door blijven rijden als gevolg van de economische crisis.
- Het aantal voertuigen op de weg verandert in de toekomst. Jarenlang nam het aantal auto's en vrachtwagens op de weg toe. De toename verschilt echter per regio en per jaar. Vooral de laatste jaren nam het aantal auto's bijvoorbeeld niet meer toe als gevolg van de economische crisis.

Uit bovenstaande punten blijkt dat de verandering van stikstofdepositie als gevolg van de ontwikkelingen in de structuurvisie moeilijk te kwantificeren is. Kengetallen voor een afname van emissie en een toename van verkeer zijn niet gericht te geven. In het verleden zijn echter ook berekeningen uitgevoerd van vergelijkbare projecten. Onze ervaring is dat naar de toekomst in de meeste gevallen sprake blijft van een autonome daling van de stikstofdepositie. Als gevolg van ontwikkelingen is deze daling alleen minder groot dan oorspronkelijk voorzien, dit is de zogenoemde verminderde afname. Vooralsnog is de grootte van deze verminderde afname niet te kwalificeren.

4.5 CUMULATIEVE EFFECTEN

In een passende beoordeling conform artikel 6 van de Habitatrichtlijn dienen de mogelijke effecten van het voorgenomen initiatief op de kwalificerende waarden ook te worden beschouwd in combinatie met effecten van andere ingrepen. Volgens artikel 7 van de Habitatrichtlijn geldt deze combinatiebepaling ook voor de Vogelrichtlijn. De 'cumulatie-eis' is ook in de Natuurbeschermingswet 1998 verankerd, die van kracht is sinds oktober 2005. Het gaat hierbij dus alleen om effecten die cumuleren, wat in dit geval de verandering van stikstof betreft binnen de Natura 2000-gebieden. Het gaat hierbij om zaken die vergund zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

Er zijn geen relevante ontwikkelingen in de omgeving van de Natura 2000-gebieden die een bijdrage leveren aan de stikstofdepositie en die cumuleren met de IG-SV.

[5] Emissiegetallen voor NH_y zijn nog niet gepubliceerd.

5 Toetsing

Gezien de verkeersaantrekkende werking van de IG-SV is toename van de stikstofdepositie te verwachten op Natura 2000-gebieden. De omvang ervan is niet te kwantificeren, de verwachting is echter wel dat het ten opzichte van de totale verkeersproductie en stikstofdepositie in de regio zeer beperkt is. Gezien echter het feit dat in de huidige situatie de kritische depositiewaarden worden overschreden op bepaalde habitattypen, zijn **significante effecten niet uit te sluiten**. Bij projecten die leiden tot een verkeersaantrekkende werking en dientengevolge toename van stikstofdepositie dient waarschijnlijk een passende beoordeling te worden uitgevoerd.

Aangezien de Natura 2000-gebieden deels in en in de omgeving van het plangebied liggen, wordt geadviseerd om bij nieuwe planologische procedures te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de uitwerking hiervan in de provinciale verordeningen voor stikstof en Natura 2000 (overigens heeft de provincie Limburg geen verordening voor stikstof vastgesteld). Hierbij is raadzaam om de ontwikkelingen rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS; rijksbeleid) te volgen (zie ook Bijlage 2 van deze passende beoordeling).

Tijdens het opstellen van deze passende beoordeling en van het MER voor de IG-SV is er een wetswijziging in werking getreden inzake de Nbw. Het gewijzigde artikel 19kd biedt een 'nieuw' juridisch verdedigbare redeneerlijn om ten opzichte van de feitelijk bestaande situatie in de nieuwe bestemmingsplannen uitbreidingsmogelijkheden toe te kennen, voor zover die al waren opgenomen in de vigerende plannen. Wanneer die planologische mogelijkheden uit de voorheen geldende bestemmingsplannen in het nieuwe plan opnieuw worden herbestemd zou er dan voor wat betreft het stikstofaspect geen sprake zijn van significante gevolgen als bedoeld in artikel 19j lid 2 Nbw. Onder vigeur van artikel 19kd 'nieuw' behoeft een passende beoordeling uit hoofde van artikel 19j lid 2 Nbw in dat geval niet te worden opgesteld voor wat betreft het stikstofaspect.
Over de interpretatie van dit gewijzigde artikel is echter nog onduidelijkheid, zo blijkt onder andere ook uit de brief van de Commissie voor de m.e.r. kenmerk 2013-05 Ke/bt van 29 april 2013 (zie op http://www.commissiemer.nl/actueel/2013april/Wijziging_art__19kd_Natuurbeschermingswet_1998).
De provincie Limburg en de bij de IG-SV betrokken gemeenten wordt aangeraden de (juridische) ontwikkelingen met betrekking tot de interpretatie van de wijziging van de Nbw actief te volgen.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Daarbij onderscheiden wij twee categorieën beschermingsgebieden:

- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde natuurmonumenten.

Natura 2000

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'.
De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten.
De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Instandhoudingsdoelstellingen

Voor Natura 2000-gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen komen. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen die mogelijk gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden hebben (inclusief externe werking), een vergunningplicht. Verlening van een vergunning voor een project is alleen aan de orde wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking, zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na goedkeuring door de Europese Commissie.

Voormalige Beschermde Natuurmonumenten
Naast deze Natura 2000-gebieden kent de Natuurbeschermingswet ook Beschermde Natuurmonumenten. Sinds de inwerkingtreding van de (oude) Natuurbeschermingswet zijn 188 gebieden aangewezen als Beschermd Natuurmonument of Staatsnatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en Staatsnatuurmonumenten. Deze gebieden vallen momenteel onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten. Een deel van de Beschermde Natuurmonumenten vallen samen met Natura 2000-gebieden. Voor de overlappende delen geldt bij definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden het toetsingskader van artikel 19 van de Natuurbeschermingswet 1998 voor Natura 2000-gebieden. De oude doelen worden in het nieuwe aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied opgenomen. Hieraan wordt getoetst maar met een lichter regime dat valt onder artikel 16. Alleen als de oude doelen zijn opgenomen als instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied vallen deze onder artikel 19, in veel gevallen is dat echter niet zo.

Beschermd Natuurmonument
Waar de gebieden niet samen vallen, blijven Beschermde Natuurmonumenten in stand en vallen onder het toetsingskader van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet 1998, dat hieronder wordt toegelicht.
Het gaat hierbij om 66 gebieden. De status Beschermd Natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat natuurmonument.
Het gaat om handelingen die significante gevolgen kunnen hebben (ook bij twijfel) voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied. Tenzij er zwaarwegende openbare belangen zijn ('dwingende reden van openbaar belang') die het verlenen van een vergunning 'noodzaken'. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden.
Bij Beschermde Natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden. Het aanwijzingsbesluit van een Beschermd Natuurmonument bevat echter een overzicht van de te behouden natuurwaarden. Het toetsingskader en het traject tot vergunningverlening is vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden, maar bij het uitblijven van aanzienlijke effecten (waarvoor bij Natura 2000-gebieden een ADC-toets is vereist) gelden minder strenge regels.

Voor handelingen buiten het Beschermde Natuurmonument (voor zover aangewezen voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998), met mogelijke significante effecten op het gebied, is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen met mogelijke negatieve gevolgen buiten een Beschermd Natuurmonument. Daarnaast is de zorgplichtbepaling (art. 19l Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing.

Deze zorgplicht houdt onder andere in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan het vermoeden bestaat dat deze nadelig is voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

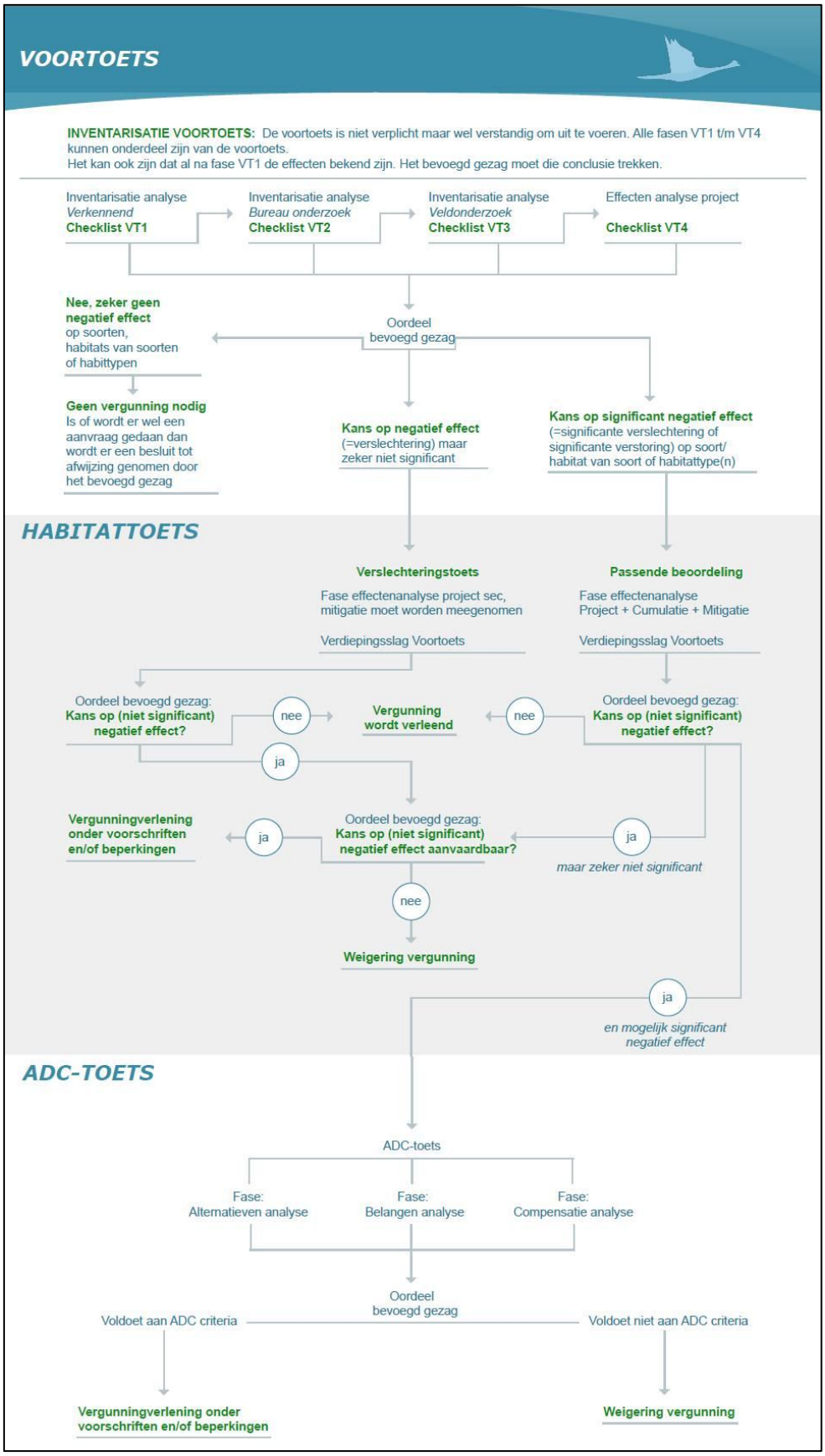

Afbeelding 9: Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000 (website Regiebureau Natura 2000).

Onderzoek vergunningverlening Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist. Als wel verslechtering van de kwaliteit van habitats optreedt, maar deze zeker niet significant is, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets.
Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, kan een Natuurbeschermingswetvergunning verleend worden.
In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek gedaan te worden. Afbeelding 9 geeft het bovenstaande schematisch weer.

Passende Beoordeling

Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. De significantie van de gevolgen moet worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn.

Indien uit de Passende Beoordeling, waarbij ook rekening moet worden gehouden met cumulatieve effecten, de zekerheid verkregen is dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van een gebied niet aantast, kan het Bevoegd Gezag vergunning verlenen. Als wel significante effecten voorzien zijn, wordt alleen een vergunning verleend als alternatieve oplossingen voor het project ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaand aan het toestaan van een afwijking compensatie voor alle schade verzekerd zijn (de zogenaamde ADC-toets). Redenen van economische aard kunnen afhankelijk van de schaal ook gelden ook als dwingende reden van groot openbaar belang.
Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na toetsing door de Europese Commissie.

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval wordt bekeken of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is.
Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Steunpunt Natura 2000, 2010).

Verslechteringstoets

Bij de Verslechteringstoets dient te worden nagegaan of een project, handeling of plan een kans met zich meebrengt op onaanvaardbare verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Indien deze verslechtering niet optreedt (dan wel indien deze gelet op de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is) kan een vergunning worden verleend, zo nodig onder voorwaarden of beperkingen. Indien de verslechtering in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen onaanvaardbaar is, dient de vergunning te worden geweigerd. Bij de afweging of de verslechtering onaanvaardbaar is, heeft het Bevoegd Gezag een grotere beleidsvrijheid dan wanneer de vergunningaanvraag via de Passende Beoordeling verloopt. Het Bevoegd Gezag kan rekening houden met de aanwezigheid van redenen van openbaar belang, de mogelijkheid om te compenseren en andere relevante overwegingen. Ook hoeft geen rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten.

Om een Verslechteringstoets te kunnen uitvoeren, is het allereerst van belang een eenduidige definitie van verslechtering te hebben. In de Handreiking Natuurbeschermingswet (Ministerie van LNV, 2005) wordt dit begrip uitgewerkt. Onder ‘verslechtering’ wordt de fysieke aantasting van een habitat verstaan.

Hiervan is sprake als in een bepaald gebied van deze habitat, de oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van de habitat op lange termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding met de met deze habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking tot de instandhoudingsdoelstellingen.

Onderzoek Vergunningverlening Beschermd Natuurmonument

De status Beschermd Natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat Natuurmonument. Het gaat om handelingen die schadelijk kunnen zijn (ook bij twijfel) voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied. Als schadelijke handelingen worden in elk geval aangemerkt handelingen die de in het besluit tot aanwijzing als Beschermd Natuurmonument vermelde wezenlijke kenmerken van het Beschermde Natuurmonument aantasten. Een vergunning wordt slechts verleend indien met zekerheid vaststaat, dat die handelingen de natuurlijke kenmerken van het Beschermde Natuurmonument niet aantasten, tenzij dwingende redenen van groot openbaar belang tot het verlenen van een vergunning noodzaken. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden.

Bij Beschermde Natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden. Het toetsingskader is weergegeven in Afbeelding 10.

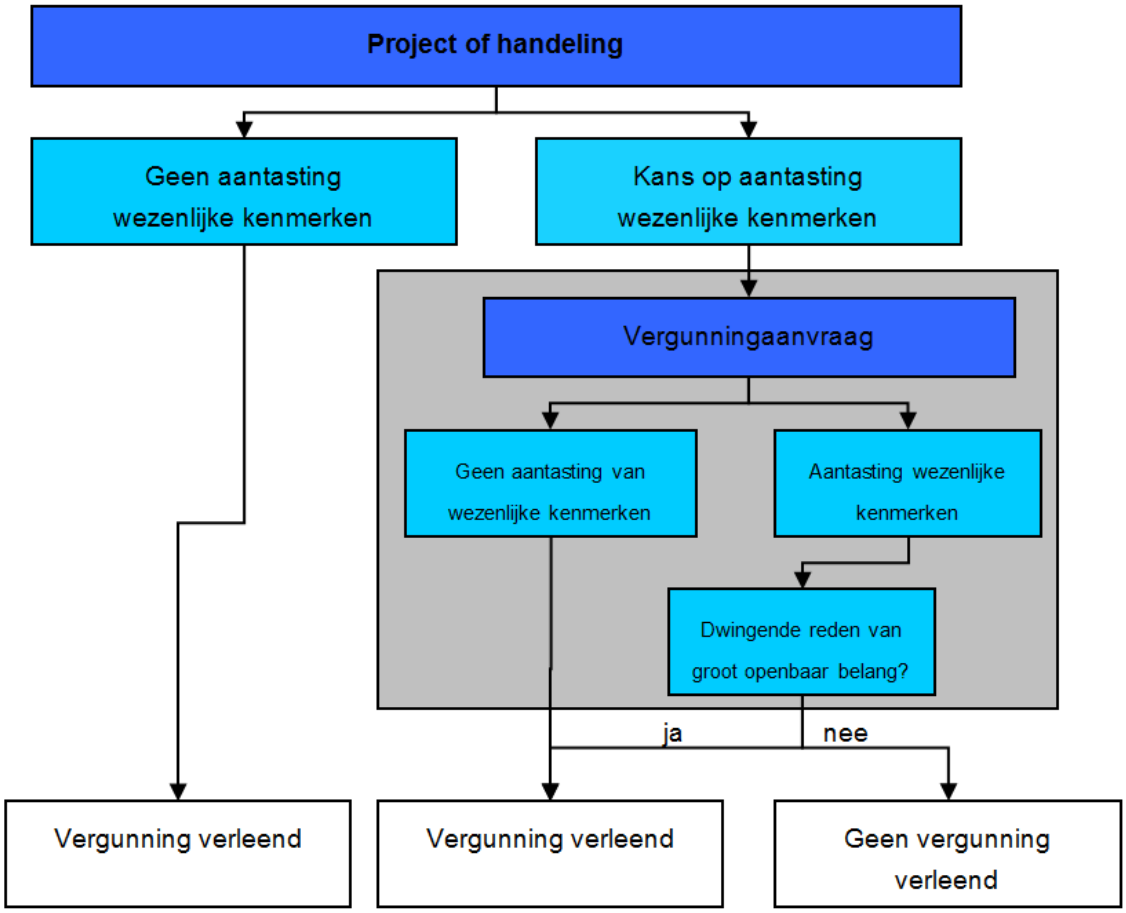

Afbeelding 10: Afwegingsschema vergunningverlening voor Natuurbeschermingswet

Crisis- en herstelwet

De Crisis- en herstelwet voorziet in een aantal wijzingen van de Natuurbeschermingswet.
Deze wijzigingen hebben het doel de wet in de praktijk beter hanteerbaar te maken, zonder afbreuk te doen aan de doelen van de wet en bijbehorende richtlijnen.
Relevante veranderingen zijn als volgt:

- Het beschermingsregime van de oude doelen (bijvoorbeeld van beschermde natuurmonumenten) van Natura 2000 verlicht door de Crisis- en herstelwet. Het huidige regime van artikel 19a e.v. Nb-wet blijft van toepassing. Voor oude doelen geldt een lichter regime van artikel 19ia in samenhang met artikel 16 van de Nb-wet. Dit betekent dat voor mogelijk significante effecten op oude doelen geen Passende Beoordeling, voorzorgtoets of ADC-toets vereist is. Bovendien geldt dat voor oude doelen de externe werking van projecten niet vergunningplichtig is, tenzij anders vermeldt in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied.
- De Minister van Economische Zaken is het bevoegd gezag voor alle activiteiten met betrekking op rijksinfrastructurele werken, primaire waterkeringen in beheer bij het Rijk, zandsuppleties, luchthavens, inclusief handelingen met betrekking tot het onderhoud daarvan.

Bijlage 2 Achtergrondinformatie stikstofdepositie

In deze bijlage staat achtereenvolgens:
- het beoordelingskader voor stikstofdepositie op Natura 2000;
- een beschouwing over kritische depositiewaarden;
- informatie over de achtergronddepositie van stikstof.

Beoordelingskader stikstofdepositie
Bij de beoordeling van stikstofdepositie staan kritische depositiewaarden centraal. De kritische depositiewaarden zijn waarden waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de stikstofdepositie. Deze paragraaf behandelt de relevante delen van de Crisis- en Herstelwet (CHW) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

Crisis- en herstelwet
De Crisis- en Herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en voorziet onder andere in enkele wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998.
In het kader van de reductie van stikstofdepositie is de Natuurbeschermingswet als volgt gewijzigd en daarmee is de Crisis- en Herstelwet relevant voor alle activiteiten en projecten waarbij mogelijk sprake is van een toename van stikstofdepositie:
- Bevoegde Gezagen (provincies, soms de minister van Economische Zaken) hebben een aanschrijvingsbevoegdheid om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke Natuurbeschermingswet).
- Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.
- Tussen Rijk, provincies en andere overheden zullen afspraken worden gemaakt over de maatregelen die nodig zijn om de dalende lijn van de stikstofdepositie te realiseren (artikel 19kg e.v. Natuurbeschermingswet) en om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Dit vormt een juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie (PAS, zie volgende paragraaf). De wet voorziet in een verplichting van overheden om de afgesproken maatregelen te realiseren.
- De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004), worden niet getoetst bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder de voorwaarden dat er per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd Natuurbeschermingswet).
- In de praktijk betekent dit:
  - dat een project of initiatief mag niet leiden tot een toename van stikstof ten aanzien van de peildatum van 7 december 2004, voor zover het gebied te hoog belast is met stikstof;
  - dat wanneer de stikstofdepositie van een activiteit lager ligt dan de peildatum van 7 december 2004, mogen nieuwe initiatieven rond die activiteit niet leiden tot een stikstoftoename, ook al is de stikstofdepositie nog niet op het niveau van 7 december 2004 (of de vergunde situatie). Ook weer voor zover het gebied te hoog belast is met stikstof.

Programmatische Aanpak Stikstof

Op nationaal en provinciaal niveau wordt er gewerkt aan een zogenaamde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) waarmee een extra daling van de stikstofbelasting van Natura 2000-gebieden gepaard moet gaan met ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe economische initiatieven. Hoofdlijnen van de aanpak is reductie van emissies in alle sectoren (landbouw, verkeer, industrie) te verminderen van de kwetsbaarheid van natuurgebieden met hydrologische maatregelen en beheermaatregelen en het benutten van een langere periode tot 2028 om de doelstellingen met betrekking tot het verminderen van de depositie te bereiken.

De maatregelen uit de PAS moeten leiden tot een extra daling van stikstof en een deel van die daling wordt benut om incidentele toenames te kunnen salderen, zodat er op gebiedsniveau voldoende zekerheid is dat er per saldo sprake is van een afname van de totale depositie.

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) richt zich op het vlottrekken van de vergunningverlening rond de Natuurbeschermingswet 1998. Door hoge depositie van stikstof was het voor veel initiatieven niet mogelijk om een vergunning te krijgen rond Natura 2000-gebieden.

De PAS heeft drie randvoorwaarden:

1. Het doel van de PAS is per saldo het geleidelijk, maar onvermijdelijk omlaag brengen van de stikstofdepositie. De essentie van de PAS is het verkennen en afspreken hoe op verschillende niveaus (generiek, provinciaal en gebiedsgericht) en vanuit verschillende sectoren (landbouw, industrie, verkeer en vervoer) wordt bijgedragen aan het aanpakken van het probleem.
2. Het doel van het terugbrengen van stikstof is de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen, zonder duurzame economische dynamiek in gevaar te brengen. Het is van cruciaal maatschappelijk belang dat economische ontwikkeling mogelijk is binnen een per saldo afnemende stikstofdepositie, dus onderdeel van de aanpak is het meenemen van economische ontwikkelruimte.
3. De PAS moet juridisch houdbaar zijn. Dit betekent dat een kwalitatief hoogwaardige ecologische onderbouwing van de maatregelen en een borging van de feitelijke realisatie van de dalende stikstofdepositie nodig zijn.

Natura 2000-beheerplannen geven op gebiedsniveau aan welke instandhoudingsdoelstellingen op welke termijn behaald moeten worden. Hieraan gerelateerd is de benodigde stikstofreductie voor het behalen van de stikstofdepositie. Dit hangt ook samen met de eventuele ontwikkelruimte. De totale reductieopgave uit de beheerplannen en bijbehorende generieke-, provinciale/regionale- en gebiedsgerichte maatregelen vormen het onderwerp waarover afspraken gemaakt worden in de PAS. Deze afspraken komen vervolgens weer in het beheerplan ter onderbouwing van de realisatie van de noodzakelijke stikstof reductieopgave.

Kritische depositiewaarde

Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

Met de term 'kritische depositiewaarde voor stikstof (KDW) wordt bedoeld: "de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie" (Van Dobben *et al.*, 2012).

Van Dobben *et al.* (2012) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Dit rapport bouwt voort op het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008). Daarbij zijn geen nieuwe modelgegevens gebruikt. Wel zijn de stappen van het toegepaste protocol opnieuw doorlopen en enkele fouten hersteld. De KDW kan vergeleken worden met de huidige of toekomstige stikstofdepositie om een beeld te krijgen van de knelpunten voor verzuring en vermesting. De KDW moet gezien worden als de meest waarschijnlijke waarde gezien de huidige stand van kennis. Wanneer de atmosferische depositie hoger is dan de KDW van het habitat bestaat er een duidelijk risico op een significant negatief effect, waardoor de instandhoudingsdoelstelling voor een habitat (in termen van kwaliteit en oppervlakte) niet duurzaam kan worden gerealiseerd. Hoe hoger de overschrijding van het kritische niveau en hoe langduriger die overschrijding, hoe groter het risico op ongewenste effecten op de biodiversiteit (Van Dobben *et al.*, 2012).

Bij een vergunningaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan alleen depositie. De Minister van LNV (nu EZ) heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. In deze brief van het Ministerie van LNV van 16 juli 2008 wordt een lijst van factoren gegeven die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" dat het ministerie van LNV (2008a) heeft opgesteld.

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding kan niet worden afgeleid van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

Bijlage 3 Literatuurlijst

- ARCADIS, 2013. MER Intergemeentelijke Structuurvisie Maasplassen 2030.
- Commissie voor de m.e.r., 29 april 2013: brief over wijziging art. 19kd Natuurbeschermingswet 1998.
- Commissie Trojan, 2008. Stikstof/ ammoniak in relatie tot Natura 2000. Een verkenning van oplossingsrichtingen in opdracht van de Minister van LNV.
- Dobben, H.F. van, Bobbink, R., Bal, D. & Hinsberg, A. van, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397 2397.
- Dobben, H.I. van & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007. Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 150 – Roerdal. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007. Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 148 – Swalmdal. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007. Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 147 – Leudal. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Ministerie van LNV, 2008a. Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden.
- Ministerie van LNV, 2008b. Brief aan de Tweede Kamer betreffende het Alterra-rapport over kritische depositiewaarden. 16 juni 2008.
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Roerdal.
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Swalmdal.
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Leudal.
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Grensmaas.
- Ministerie van V&W, 29 mei 2009. Ontwerp-Beheerplan Natura 2000 Grensmaas 2009-2015.
- Steunpunt Natura 2000, 2007. Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdocument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners. Nb-wet. D.d. 17-09-2007.
- Steunpunt Natura 2000, 2010. Leidraad bepaling significantie Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. RG 07-07-09, Versie 27 mei 2010.

Websites

- Compendium voor de leefomgeving: http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/
- Ministerie van EZ: http://www.rijksoverheid.nl

Colofon

PASSENDE BEOORDELING VOOR DE INTERGEMEENTELIJKE STRUCTUURVISIE MAASPLASSEN 2030

OPDRACHTGEVER:

Provincie Limburg
Gemeente Echt-Susteren
Gemeente Maasgouw
Gemeente Leudal
Gemeente Roermond
Gemeente Beesel

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

ing. J.T.H. Houkes BSc

GECONTROLEERD DOOR:

ing. M.W. Klasberg

VRIJGEGEVEN DOOR:

ir. F.D. Dotinga

6 december 2013
077030919:A

ARCADIS NEDERLAND BV
Mercatorplein 1
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 09036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.